

27-1-1/2025.

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár

2024. évi beszámolója

3530 Miskolc, Görgey Artúr u. 11.

Varga Gábor igazgató

Miskolc, 2025. február 27.

Tartalomjegyzék

1. Rövid összefoglaló.....	4
a) sikerek, eredmények és trendek (használati mutatók alapján).....	4
b) az eredményeket jelentősen befolyásoló (pozitív vagy negatív) körülmények	4
2. Stratégiai célok végrehajtása	5
a) az intézményi stratégiai célok időarányos teljesülése a tárgyévi munka által	5
b) a pályázati tevékenység támogatta-e a stratégiai célok teljesülését.....	5
3. Szervezet.....	6
a) kompetenciafejlesztés (a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 94. §. (5a) pontja és a kulturális szakemberek továbbképzéséről szóló 32/2017. (XII. 12.) EMMI rendelet alapján)	6
4. Infrastruktúra	6
a) fizikai terek állapotának változása.....	6
b) infokommunikációs (IKT) eszközpark állapotának változása.....	7
c) egyéb infrastruktúra	7
5. Gyűjteményi információk	7
a) gyűjteményelhelyezés és gyűjteményfejlesztés.....	7
b) gyűjteményfeltárás.....	8
c) állományvédelem	8
d) digitalizálás	8
6. Szolgáltatások (változások, trendek)	9
a) célcsoportok számára (gyermekek, idősek, hátrányos helyzetűek, nemzetiségek, zenét kedvelők stb.) kialakított szolgáltatások eredményei	9
b) helyben elérhető szolgáltatások	9
c) távolról elérhető szolgáltatások	10
d) közösségi szolgáltatások: rendezvények, klubok, képzések, kiállítások	10
e) online felületek (honlap, közösségi média)	10
f) területi ellátás (bővebben kifejtve a 11. pontban).....	11
7. Minőségirányítás.....	11
a) használói elégedettségmérés.....	11
b) önértékelés	12

c) települési könyvtárak minősítésének koordinációja, előkészítése (a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 66. §. j) pontja alapján)	12
d) tárgyévi fejlesztések, innovatív lépések.....	12
8. Tudományos kutatás és kiadványok	12
9. Partnerségi együttműködések	13
a) kiemelt téma: könyvtári, közgyűteményi, közművelődési, közoktatási együttműködés és az önkéntesség.....	13
10. PR/marketing/kommunikáció eredményei	13
a) a könyvtár megjelenése médiumokban.....	13
b) lépések az intézményről alkotott kép pozitív formálásához (pl. arculat, kommunikáció).....	14
11. A vármegyei hatókörű városi könyvtár a vármegye területén működő települési könyvtárakat érintő állami feladatairól szóló összefoglaló	14
a) a vármegyei kötelezpéldányokkal, a digitalizálással, a gyűjteményét feltáró elektronikus katalógus építésével kapcsolatos feladatokról	14
b) a vármegye területén működő könyvtárak együttműködésének szervezésével kapcsolatos feladatokról.....	14
c) a települési könyvtárak tevékenységét segítő 2024-ben nyújtott szolgáltatásokról.....	15
d) az iskolán kívüli könyvtári továbbképzést és szakképzés végzéséről.....	15
e) a települési könyvtárak fejlesztésének koordinációjáról, az ennek keretében megtett javaslatokról.....	16
f) a helyismereti dokumentumok elektronikus hozzáférhetővé tételével kapcsolatos elvégzett feladatokról.....	16
12. Könyvtárhasználati tendenciák.....	16
a) Használati tendenciák kiértékelése: hogyan változtak az olvasási és könyvtárhasználati szokások a 2019-2025 időszakban, a szakmai mutatók 2., 3., 9. és 12. főpontja alapján.	16
b) Rövid bemutatása annak, hogy gyakorolt-e érdemi hatást a könyvtári szolgáltatásokra a mesterséges intelligencia széleskörű hozzáférhetősége, illetve az automatizáció tényerése.....	17

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár 2024. évi beszámolója

1. Rövid összefoglaló

a) sikerek, eredmények és trendek (használati mutatók alapján)

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye meghatározó kulturális intézményeként 2024-ben Miskolcon a Központi könyvtárban és 7 tagkönyvtárban, a vármegyében a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer keretében 332 településen (ebből 53 könyvtárbuszos) biztosította a könyvtári szolgáltatásokat.

A beiratkozott és regisztrált használók számának (11.540 fő) növekedése mellett a személyes használatok számában (214.930) csökkenés tapasztalható, melynek oka egy nagy forgalmú tagkönyvtár felújítás miatti zárva tartása. A kölcsönzések száma (211.229) meghaladta a pandémia előtti adatot, és a 2023-as évhez képest is 28%-os növekedést jelentett.

A forgalmi adatokból kitűnik az egy főre eső személyes használatok, távhasználatok, valamint a kölcsönzések számának továbbra is emelkedő tendenciája.

b) az eredményeket jelentősen befolyásoló (pozitív vagy negatív) körülmények

A könyvtár működésére az előző évekhez hasonlóan több negatív, akadályozó tényező volt hatással.

A pályázati lehetőségek hiánya és a fenntartó önkormányzat pénzügyi helyzete továbbra sem tette lehetővé három, rossz állapotú könyvtári épület felújítását.

Minden évben felmerül a garantált bérminimum emelkedése miatt „összeecsúszó” munkabérek problémája, amit 2024-ben a fenntartó 10%-os differenciált bérfejlesztéssel próbált kompenzálni. A könyvtárszakmai munkakörben foglalkoztatott kollégák munkabérének átlaga a középfokú végzettséggel rendelkezők esetében bruttó 360.127 Ft, a felsőfokú végzettségűeknél bruttó 386.968 Ft. Mindkét bérátlag elmarad a vármegyei hatókörű városi könyvtárak bérátlagától, és az Informatikai és Könyvtári Szövetség kérdőíves felmérésének átlagától is.

A munkabérek alacsony színvonala a szakképezett munkaerő felvételénél is problémaként jelentkezik. A nyugdíjba vonuló és a magasabb bér miatt leszámoló kollégák pótlása a bérigények miatt egyre nehezebb.

A könyvtár működésére továbbra is negatív hatással bír az infláció, a termékárak és a szolgáltatási díjak folyamatos emelkedése, amellyel az intézményi költségvetés nem tud

lépést tartani. Jó példa erre a könyvek beszerzése: 2021-ben 51.344 kötet, 2023-ban 39.809 kötet, a tavalyi évben 38.329 kötet került megvásárlásra azonos keretösszeg mellett.

2. Stratégiai célok végrehajtása

a) az intézményi stratégiai célok időarányos teljesülése a tárgyévi munka által

A könyvtár a 2023-2026 időszakra érvényes stratégia tervében megfogalmazott kulcsfontosságú beavatkozási területek közül 2024-ben prioritást kapott:

- a távolról elérhető szolgáltatások bővítése digitalizálási munkaállomás kialakításával, az OPAC3 bevezetésének előkészítésével, a digitalizált állomány leírásával és feltöltésével,
- az önkiszolgáló kölcsönzés bővítésének előkészítése a Központi könyvtár 2. emeleti állományának RFID-címkézésével,
- az olvasáskultúra fejlesztése versenyek, kampányok, táborok, irodalmi programok szervezésével,
- a munkatársak bevonása a minőségirányítási rendszer működtetésébe 8 munkacsoport megalakításával, minőségbiztosítási workshop megrendezésével, a 2025. évi Minősített könyvtári cím pályázatra való felkészüléssel.

b) a pályázati tevékenység támogatása a stratégiai célok teljesülését

A könyvtár 2024-ben két olvasótábort szervezett, a könyvtár oktatási szerepét és a könyvtárosok képzési lehetőségeit bemutató országos szakmai napot tartott, valamint az OKN programsorozatát bonyolította le NKA-támogatással, összesen 2.902.000 Ft támogatási összeggel.

Az Nemzeti Kulturális Alaphoz benyújtott valamennyi pályázat támogatásban részesült: 2025-ben két újabb olvasótábor valósul meg, szakmai nap kerül megrendezésre és restaurálási munkákra is sor kerül. Az elnyert támogatás 2.547.000 Ft.

A stratégiai célok megvalósítását segítette elő a Kulturális és Innovációs Minisztérium támogatása az ODR működtetése érdekében, valamint, az intézmény segédkönyvtáros tanfolyamának lebonyolításában.

3. Szervezet

a) kompetenciafejlesztés (a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 94. §. (5a) pontja és a kulturális szakemberek továbbképzéséről szóló 32/2017. (XII. 12.) EMMI rendelet alapján)

A könyvtár a 32/2017. (XII. 12.), a kulturális szakemberek továbbképzéséről szóló EMMI rendelet alapján elkészített 5 éves, 2023-2027 időszakra szóló képzési terve alapján valósítja meg a továbbképzéseket. A rendeletnek megfelelően minden év márciusában az adott évre szóló beiskolázási terv is készül.

2024-ben a Könyvtári Intézet által szervezett tanfolyamon 5 fő vett részt: 1 fő a Könyvtári vezetési ismeretek, 2 fő A könyvtárhasználati tananyag tartalma és módszertani kérdései, 2 fő pedig a Minőség és innováció a könyvtárban képzésen.

2024-ben 2 fő fejezte be tanulmányait az intézmény saját szervezésű segédkönyvtáros tanfolyamán, a szeptemberben induló tanfolyamot pedig 4 fő kezdte el, befejezése 2025-ben várható. A segédkönyvtáros képzésben a 1997. évi CXL törvény 94 §. (5a) pontja értelmében legalább egy fő könyvtáros munkakörben foglalkoztatott munkavállalót a könyvtár támogat. Minden munkavállalónk, aki részt vesz a képzésben, a képzési napokon felmentést kap a munkavégzés alól, 1 fő részére pedig a teljes költséget az intézmény vállalja.

2 fő folytatott felsőfokú, informatikus könyvtáros tanulmányokat, befejezésük 2025-re várható.

1 fő vett részt felnőttképzési szakembereknek szóló továbbképzésen.

Össességében 2024-ben 11 fő 7 képzésen 11 tanúsítványt szerzett.

A Könyvtár munkatársai 3 belső továbbképzésen vehettek részt. A Canva képszerkesztő használata képzésen 8 fő, Corvina használati továbbképzésen 25 fő vett részt. Mindkét képzést a könyvtár munkatársai tartották. 2024 novemberében a Könyvtári Intézet munkatársai tartottak workshopot minőségfejlesztés témájában a könyvtár munkatársainak. Ezen a képzésen 24 fő vett részt.

4. Infrastruktúra

a) fizikai terek állapotának változása

Intézményünk 2024-ben nem tudta megvalósítani a munkatervben kitűzött beruházási terveit, de megvalósításra került a József Attila Könyvtár energetikai korszerűsítése pályázati forrásból, valamint a vizesblokk helyiségének felújítása saját teljesítésben. A Tompa Mihály Könyvtárban a fényforrások cseréje és a könyvtári tér részleges festése, a

Petőfi Sándor Könyvtár kertjének parkosítása és fenntartói támogatással kerti bútorok beszerzése valósult meg. Tovább folytatódott az összes telephelyen, a kis fogyasztású LED fényforrások cseréje az elavult fényforrások helyett, melynek következtében jelentős megtakarítást értünk el.

b) infokommunikációs (IKT) eszközpark állapotának változása

Beszerzéseinket 2024-ben a kistelepülések és az olvasók igényeinek figyelembevételével bonyolítottuk le. A fejlesztési tervben szerepelt: 26 db asztali számítógép, 25 db monitor, 13 db laptop, 18 db nyomtató, 4 db RFID asztali olvasó, 1 db okostábla szoftverrel, 1 db videokamera, 5 db páramentesítő és légtisztító berendezés, 2 db erősítő, 39 db Windows 10 Pro vásárlása. Tárgyévben megvalósult a HPE ProLiant DL560 Gen9 szerver tárhelybővítése és bevezetésre került a Központi épületen kívül 3 tagkönyvtárunkban a bankkártyás fizetés az olvasók kérésére.

c) egyéb infrastruktúra

2024-ben folytattuk a kistelepülések könyvtárainak felújítását a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer állami támogatásának terhére. Tárgyévben 2 település könyvtárában teljes, 9 település könyvtárában részleges felújítást végeztünk el. Beszereztünk továbbá 1 db 9 személyes Ford Transit Custom személygépkocsit a területi ellátás elősegítésére.

5. Gyűjteményi információk

a) gyűjteményelhelyezés és gyűjteményfejlesztés

A gyűjtemény fejlesztése, gyarapítása törvényi előírás szerint intézményi költségvetési keretből, a fenntartó kiegészítő 5 millió Ft-os támogatásával és a KSZR keret terhére, közbeszerzés keretében történt. A gyűjtemény összesen 41.758 db új dokumentummal gyarapodott. A magyar nyelvű könyveket ismét a Könyvtárellátó Nonprofit Kft. biztosította. Az idegen nyelvű könyveket a Lira Könyv Zrt. szállította a Szabó Lőrinc Idegennyelvi Könyvtár számára. A folyóiratok előfizetése az előző év végén zárult és az árajánlatok bekérését követően teljesült. Az Országos Dokumentum-ellátási Rendszerben vállalt szakmai feladatok ellátására a 2023-2024-es évre a Kulturális és Innovációs Minisztérium által összesen 3.800.000 Ft támogatást biztosított a dokumentumok beszerzésére és a könyvtárközi kölcsönzés postaköltségének finanszírozására. A leltárba vett ajándék dokumentumok magánszemélyek és intézmények felajánlásával, az NKA Könyvkiadás Kollégiuma és az Országos Idegennyelvű Könyvtár támogatásával gyarapodtak, kötelesepéldányok a helyi szerzőktől, intézményektől, nyomdáktól érkeztek.

A gyarapításban kiemelten fontos a helyi vonatkozású, helytörténeti gyűjtőkörbe tartozó kortárs és muzeális dokumentumok retrospektív beszerzése.

2024-ben is folyamatosan történt törlés az állományból, 14.313 db dokumentum kivonására került sor. A könyvtár állománya 2024 végén összesen 1.163.664 darab dokumentum.

Állományrevíziót 1 fiókkönyvtár végzett az évben.

b) gyűjteményfeltárás

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár a Magyar Országos Közös Katalógus (MOKKA) rekordfelfküldő partnere, a feltöltött tételek száma 466.324 db. A muzeális értékű, az 1850 előtti dokumentumok feltárása és egyedi nyilvántartásba vétele kiemelt feladat, a dokumentumok széles választékának nyújtása mellett. Tovább folytatódott a digitalizált dokumentumok leírása is.

c) állományvédelem

2024-ben folytatódott az állomány RFID kóddal történő ellátása a szakirodalmi könyvekkel. 2024 végére összesen 166.527 db biztonsági jellel ellátott dokumentum volt megtalálható a Központi könyvtár Régi Könyvek Tárában elhelyezett muzeális dokumentumaiban, a Helyismereti gyűjtemény, a Gyermekkönyvtár, Zenemű- és médiatár nyomtatott állományában, valamint a szabadpolcos állományrészében. Kötészet állagmegóvó kezelés keretében folyamatos volt az elhasználódott dokumentumok javítása, kötése. Összesen 475 db dokumentum állagmegóvó kötésére került sor 2024-ben. NKA pályázati támogatásból 1 db dokumentum restaurálását készítettük elő, ennek megvalósítása 2025-ben történik.

d) digitalizálás

A könyvtár digitalizálási tevékenysége a Digitalizálási stratégiában megfogalmazottak szerint folytatódik tovább. 2024-ben elkezdődött a könyvtár saját kiadványainak digitalizálása, ezekből 34 db teljes könyv készült el. A József Attila Könyvtár állományából 1.285 fotót és ex librist digitalizáltunk. A digitalizált dokumentumok katalógusban történő megjelenítése folyamatos. Online katalógus segítségével egy új megjelenítési felület került kidolgozásra, melyen keresztül a digitalizált képi dokumentumok rendszerezett formában folyamatosan válnak visszakereshetővé.

6. Szolgáltatások (változások, trendek)

a) célcsoportok számára (gyermekek, idősek, hátrányos helyzetűek, nemzetiségek, zenét kedvelők stb.) kialakított szolgáltatások eredményei

A könyvtár kiemelt feladatának tekinti a gyermekek könyvtárhasználatra való szoktatását, az olvasás népszerűsítését. Valamennyi könyvtárban rendszeresek az óvodás és iskolai csoportok számára szervezett készség- és képességfejlesztő könyvtári órák. A nyár folyamán 3 helyszínen zajlott egyhetes napközis tábor általános iskolások számára, NKA pályázati támogatásból 2 tábort valósítottunk meg.

A digitális kompetenciákban való jártasság fejlesztése érdekében folytatódott a robotika szakkör a Központi épületben.

Hagyományos családi programok (Könyvtári majális, Könyves vasárnap stb.), az ünnepekhez kapcsolódó játszóházak, klubfoglalkozások, a könyvtárak névadóihoz kapcsolódó családi napok népszerűsége évről-évre töretlen.

Az Iskolai Közösségi Szolgálatot teljesítő diákok (160 fő) többsége az előírt óraszám teljesítése után is rendszeresen látogatja az intézményt.

Középiskolás osztályok a tanév folyamán rendszeresen látogatták a könyvtárat, ismerkednek a könyvtárhasználattal, az információkeresés különböző formáival.

A Bócz Sándor Operabarátok Klubjának közönsége a MESZEGYI által ellátott szépkorúak közösségéből alakult ki.

Hátrányos helyzetű, hajléktalan látogatók internetezési és melegedési céllal keresik fel a könyvtárat.

A könyvtári letétek (Vakok és Gyengénlátók B-A-Z Megyei Egyesülete, Hámori Szolgáltatási Központ) könnyen elérhető, kényelmes szolgáltatást biztosít az ott élő közösségeknek. A „Könyvet hához” szolgáltatás keretein belül az Őszi Napsugár Otthon és a Szépkorúak Háza idős lakói számára idén is biztosított volt a könyvellátás.

Hátrányos helyzetűeknek szóló 15 rendezvényeinken 359 fő vett részt.

2024-ben a 95 fő fogyatékkal élő olvasó 2.140 db művet kölcsönzött.

A Szabó Lőrinc Idegennyelvi Könyvtár nemzetiségi gyűjteményként továbbra is ápolja a kapcsolatot a miskolci nemzetiségekkel, közös rendezvények szervezése főként a lengyel, ruszin és ukrán közösséggel történt. A 41 nemzetiségi rendezvényen 637 fő vett részt.

b) helyben elérhető szolgáltatások

A napi információ- és dokumentumszolgáltatás korszerű eszközök segítségével, elektronikus katalógus, online adatbázisok, internetes források használatával történik minden olvasói térben.

Látogatóink a könyvtár számítógépein, valamint saját eszközzel is csatlakozhattak a világhálózathoz, 5 könyvtárban igénybe vehették helyben elérhető adatbázisainkat.

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtárban továbbra is biztosított a Laptapir szolgáltatás, így a Görgey utcai épületben több, mint 160 féle újságot online módon érhetnek el a látogatók.

c) távolról elérhető szolgáltatások

Az egyik legnépszerűbb szolgáltatás a honlapon történő hosszabbítás, illetve az online katalógus segítségével történő dokumentum foglalás/előjegyzés. Lehetőséget biztosítunk online regisztrációra, továbbá honlapunkon keresztül a távfizetés is elérhető.

Az Elektronikus Információs szolgáltatás (EISZ) nemzeti program keretén belül előfizetett szakirodalmi adatbázisok távoli hozzáféréssel is elérhetőek (eduID) beiratkozott olvasók számára. A távoli hozzáféréshez online regisztráció is biztosított.

Az OPAC3 kereső felülete folyamatosan bővül, 13 féle dokumentumtípus több, mint 35.000 db digitalizált, helyismereti dokumentum kereshető vissza.

d) közösségi szolgáltatások: rendezvények, klubok, képzések, kiállítások

Idén is számos programmal vártuk látogatóinkat: kiállítások, ismeretterjesztő előadások, író-olvasó találkozók, klubfoglalkozások, zenei programok között minden korosztály megtalálta a számára megfelelőt.

A nyelvi klubok egész évben folyamatosan működtek. Több könyvtárban is igény volt diafilm és társasjáték klubra, és szinte minden könyvtárban működött baba-mama klub.

Idén is meghirdettük a „Hahó, könyvtár(s)ak!” című olvasásnépszerűsítő játékunkat. A szóbeli döntőt követően a nyertes csapatok egynapos autóbuszos kiránduláson vehettek részt.

A 95. Ünnepi Könyvhét programsorozata számos irodalmi és helyi vonatkozású kulturális programot kínált 2024. június 14–16. között a miskolci Erzsébet téren.

20 órás számítógépes és okos-eszköz használati alkalmak folyamatosan indultak a nyugdíjas korosztály számára kezdő és gyakorló szinten. Könyvtárunk csatlakozott a Netrevalók országos programsorozathoz, melynek keretén belül közösségi szolgálatot teljesítő diákok segítik az idősebb korosztályt eligazodni a digitális világban.

Csatlakoztunk Miskolc város „Fogadj örökbe egy közterületet” felhívásához, az Állatbarát Olvasó kihíváshoz, valamint az Állatvédelmi Témahéthez is.

e) online felületek (honlap, közösségi média)

Intézményünk online marketingtevékenységének keretében kiemelt figyelmet fordít a szolgáltatások és rendezvények népszerűsítésére. Az olvasók lehető legszélesebb rétegének megszólítása érdekében a honlapunkon, hírlevélben és közösségi média

felületeinken (Facebook, Instagram) egyaránt tájékoztatást nyújtottunk szolgáltatásaink, könyvvíjdonságaink, programjaink, pályázataink, a könyvtári és kulturális aktualitások kapcsán.

Az olvasói igények kielégítését szem előtt tartva 2024-ben is törekedtünk a folyamatos online jelenlétre naprakész, folyamatosan frissülő tartalmakkal és gyors online kapcsolattartással (pl. chat-szolgáltatás a honlapon, rapid válaszadás/reakció Facebookon és Instagramon).

Rendezvényeinkről szöveges, képes és videós beszámolók formájában adtunk hírt, közösségi média oldalainkon a sajtómegjelenéseinket is rendszeresen közzétettük.

Az országos figyelemre méltó rendezvények (pl. Ünnepi Könyvhét, a magyar kultúra napja, költészet napja, Országos Könyvtári Napok, Internet Fiesta) a személyes jelenlétet igénylő programokon túl online formában is bővültek: játékokkal, kvizekkel, virtuális kiállításokkal. A nagyszabású irodalmi-kulturális rendezvényekhez, ünnepekhez, illetve a könyvtári projektekhez, kihívásokhoz (pl. Állatbarát Olvasó Kihívás) kapcsolódva az online térben is interaktív játékokra, vetélkedőkre invitáltuk olvasóinkat.

f) területi ellátás (bővebben kifejtve a 11. pontban)

7. Minőségirányítás

Minőségirányítási tevékenységünket folyamatosan végezzük. A célok elérése és a hatékonyabb munkavégzés érdekében a Minőségirányítási Tanács működése mellett 8 munkacsoportban folyt produktív munka. Egy-egy munkacsoport tagjai a könyvtár valamennyi munkaterületét képviselik, munkájukat MIT-tagok koordinálják, ők számolnak be az elvégzett feladatokról.

2024-ben harmadik alkalommal került sor a munkatársak egyéni teljesítményének mérésére új, a teljesítményértékelő munkacsoport által összeállított űrlap alapján. A teljesítményértékelés önértékelésből, közvetlen vezetői értékelésből állt és értékelő konszenzussal zárult.

A könyvtár stratégiai tervében kitűzött célok elérése, az intézmény hatékony, sikeres működése érdekében elkészítettük az intézmény tudástérképét, valamint vizsgáltuk a belső kommunikáció hatékonyságát is.

a) használói elégedettségmérés

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár által a közvetlenül és a könyvtárbusszal ellátott kistépülések önkormányzati vezetői körében elégedettséget mértünk. A felmérés célja az volt, hogy a települések vezetői mennyire elégedettek az ellátó könyvtár munkájával.

A vizsgálat eredményeként elmondható, hogy a válaszadók 91%-a teljes mértékben elégedett a könyvtárral való együttműködéssel.

A 95. Ünnepi Könyvhét miskolci rendezvénysorozatán a rendezvényre látogatók elégedettségét mértük. 2024-ben az önkiszolgáló kölcsönzésre vonatkozóan és a távfizetési lehetőséggel kapcsolatban is mértük olvasóink elégedettségét.

Az iskolai közösségi szolgálatban résztvevő diákok elégedettségét minden alkalommal mérjük a teljesítést követően.

A segédkönyvtáros képzésben résztvevők elégedettségét 2024-ben is mértük a képzés befejezésekor.

b) önértékelés

2024-ben elkezdjük az intézményi önértékelést a KMÉR szempontrendszer alapján. A szervezet értékelését az Önértékelési munkacsoport tagjai végzik, a feladatot 2025-ben fejezik be. Az értékelés és az új Cselekvési terv megalkotása 2025-ben esedékes.

c) települési könyvtárak minősítésének koordinációja, előkészítése (a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 66. §. j) pontja alapján)

A vármegye nyilvános könyvtáraival szoros a kapcsolat, a kétirányú együttműködés szakmai értekezletekben, közös találkozásokban is megvalósul. A vármegyében jelenleg két könyvtár rendelkezik Minősített könyvtár címmel, közülük a kazincbarcikai Egressy Béni Városi Könyvtár sikeresen pályázott a Könyvtári Minőségi Díjra.

d) tárgyévi fejlesztések, innovatív lépések

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár az intézményben és a vármegyében, a könyvtárügy előmozdítása érdekében végzett kiemelkedő szakmai munka elismeréseként az alábbi, újonnan alapított díjakat ítéli oda évente:

1. Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye fiatal könyvtárosa
2. Igazgatói elismerés
3. Jubileumi elismerés
4. A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár bizalmi elismerése

8. Tudományos kutatás és kiadványok

2024-ben két időszak kiadvány jelent meg a könyvtár kiadásában. A *Könyvheti Újság* az Ünnepi Könyvhéthez kapcsolódva 2024 júniusában, a *Könyvtári Mappa* c. kiadvány

pedig megújult tartalommal decemberben.

A könyvtár munkatársai közül 6 főnek összesen 17 publikációja jelent meg többek között a könyvtár által kiadott időszaki kiadványban (Könyvheti Újság, Könyvtári Mappa), helyi lapokban, valamint online irodalmi felületeken.

Konferenciákon, rendezvényeken 3 fő 3 szakmai előadást tartott.

9. Partnerségi együttműködések

a) kiemelt téma: könyvtári, közgyűjteményi, közművelődési, közoktatási együttműködés és az önkéntesség

A könyvtár jó kapcsolatot ápol a fenntartó önkormányzattal, a kulturális koordinációs értekezleteken, a Miskolci Települési Értéktár Bizottságban, valamint a Kulturális Tanácsadó Csoportban is képvisellel bír. Önkormányzati képviselői támogatásokból olvasókert kialakítása, a könyvtárak névadóihoz kapcsolódó irodalmi rendezvények és egyéb programok valósultak meg, összesen 2.980.000 Ft támogatásból.

Az intézmény az oktatás támogatásában felvállalt szerepéért és kimagasló pártfogó tevékenységéért Pro Educatione Díj elismerésben részesült.

Városi rendezvényeken együttműködtünk a település kulturális intézményeivel.

2024-ben két új csatlakozó oktatási intézménnyel bővült az iskolai közösségi szolgálatra vonatkozó együttműködések száma (összesen 33 intézmény). Az iskolai közösségi szolgálatot 2024-ben 160 diák teljesítette a könyvtárban.

Az év folyamán 7 önkéntes teljesített szolgálatot a könyvtárakban. A tavalyi évben is átadásra került „A Könyvtár önkéntese” díj.

A könyvtár együttműködési megállapodásai folyamatosan bővülnek, számuk 411 db.

10. PR/marketing/kommunikáció eredményei

a) a könyvtár megjelenése médiumokban

2024-ben a könyvtár sajtómegjelenéseinek száma 568. A legtöbb megjelenés az online felületeket érintette, de a könyvtár a helyi nyomtatott lapokban, rádiókban is rendszeresen hírt adott az aktuális eseményekről, elérhető szolgáltatásokról.

A sajtómegjelenések számának növekedésében fontos szerepet játszottak a kiemelten fontos rendezvényeink előtt tartott sajtótájékoztatók (Könyvtári Majális, Ünnepi Könyvhét, Országos Könyvtári Napok), valamint azok a sajtócikkek, sajtóanyagok,

amelyek intézményünk mindennapjait, szolgáltatásait, rendezvényeit mutatták be. Távolról elérhető szolgáltatásainkról több ízben is hírt adtak a médiumok.

Az előzetes tájékoztatók nagymértékben hozzájárultak az adott rendezvény sikerességéhez, legyen szó pályázati felhívásról vagy rendezvényről.

Ahogy minden évben, így 2024-ben is rendezvényeinkkel jelentünk meg legtöbbször a médiában.

b) lépések az intézményről alkotott kép pozitív formálásához (pl. arculat, kommunikáció)

Kommunikációs stratégiánk leglényegesebb eleme továbbra is az, hogy használóink számára elérhető kultúrát, magas színvonalú művelődési lehetőségeket biztosítsunk. Kiadványaink, meghívóink, plakátjaink, információs és irányítótábláink egységes megjelenésűek, letisztultak, egyszerű formájúak.

A könyvtárról alkotott pozitív kép kialakításában fontos szerepet szánunk honlapunknak, közösségi felületeinknek, de nagy hangsúlyt fektetünk a sajtó információkkal történő menedzselésére is.

11. A vármegyei hatókörű városi könyvtár a vármegye területén működő települési könyvtárakat érintő állami feladatairól szóló összefoglaló

a) a vármegyei kötelezpéldányokkal, a digitalizálással, a gyűjteményét feltáró elektronikus katalógus építésével kapcsolatos feladatokról

A vármegyei székhelyű nyomdák által előállított, helyi vonatkozású sajtótermékekből 2024-ben összesen 332 db kötelezpéldányként kapott dokumentum került állományba. A kötelezpéldányok beszolgáltatásának teljességét a könyvtár ellenőrzi.

b) a vármegye területén működő könyvtárak együttműködésének szervezésével kapcsolatos feladatokról

A II. Rákóczi Ferenc Könyvtár vármegyei hatókörű városi könyvtárként feladatait az 1997. CXL. törvénynek megfelelően látja el. Támogatta a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerhez csatlakozott és a nyilvános könyvtárak jegyzékén szereplő intézmények munkáját. Elektronikus formában hozzáférhetővé tette a nyilvános könyvtárak szakmai beszámolóját és munkatervét. A Területellátási osztály munkatársai összegyűjtötték, ellenőrizték és feltöltötték a szolgáltatóhelyek adatait a Kulturális Statisztikai Adatgyűjtő Rendszerbe.

Szakmai munkánkban kiemelt hangsúlyt kap a humán erőforrás képzése, továbbképzése. A kistelepüléseken dolgozó munkatársak információ-ellátása és az elvárható minőségű szolgáltatás biztosítása érdekében 2024. április 25-én 22 résztvevővel osztottuk meg a szolgáltatóhelyen dolgozó munkatárs feladataival kapcsolatos tudnivalókat. A napot tapasztalatcsere és a helyi gyakorlatok megosztása zárta.

A nyilvános könyvtárak és a kistelepülések könyvtárosai is részt vettek májusban a *Könyvtárosképzés a 21. században: vélemények és tapasztalatok a könyvtárosképzés kapcsán* című szakmai napon.

A vármegye könyvtárait bevontuk az országos kezdeményezésekbe. Az Internet Fiesta sorozatához 336 település csatlakozott, egy hét alatt 424 programot szerveztek. Az Országos Könyvtári Napokon Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye 348 településén 377 intézmény 522 rendezvénnyel várta a látogatókat.

Októberben Edelényben rendeztük meg a könyvtáros találkozót, ahol sor került sor a II. Rákóczi Ferenc Könyvtár által alapított Pro Bibliotheca-díj átadására is. A találkozón 79 kolléga vett részt a vármegye településeiről.

Októberben megjelent a Könyvtári Mappa 16. száma, mely a vármegye könyvtárosainak, gyűjteményeinek munkájába nyújt bepillantást.

A könyvtár rendszeresen részt vesz az Informatikai és Könyvtári Szövetség rendezvényein, képviseli az ott megjelenni nem tudó nyilvános könyvtárak érdekeit.

c) a települési könyvtárak tevékenységét segítő 2024-ben nyújtott szolgáltatásokról

Kiemelt feladat a kistelepülési könyvtári ellátás folyamatos biztosítása, egységes, költséghatékony szolgáltatásra törekedve 332 településen. Az év folyamán 29.836 db új dokumentum került kiszállításra.

Folytatódott a települések saját állományának elektronikus feltárása, a leválogatást és selejtezést követően 12.348 példány vált visszakereshetővé a Corvina katalógusban.

A könyvtár a kulturális és közösségi programok megvalósítását műsorajánló összeállításával is segíti. Évről évre minden korosztály érdeklődésére számot tartó, maradandó irodalmi, zenei élményt nyújtó előadásokat kínál. 2024-ben 446 rendezvényt szervezett meg 275 településen 41.855.596 Ft értékben.

d) az iskolán kívüli könyvtári továbbképzést és szakképzés végzéséről

Az előző évi segédkönyvtáros tanfolyam 2024 júniusában zárult, amikor 23 fő tett sikeres vizsgát. A jelenlegi képzés 2024 szeptemberében – az ágazati minisztérium támogatásával – 19 fős létszámmal indult el.

e) a települési könyvtárak fejlesztésének koordinációjáról, az ennek keretében megtett javaslatokról

Alsótelekes és Fülökércs teljes felújításával 2024 végéig összesen 103 szolgáltató hely modernizálása történt meg. Boldogkőújfalu, Bózsza, Imola, Léh, Nagyhuta, Négyes, Mezőnagymihály, Vilyvitány és Zádorfalva könyvtárában egy-egy részleg korszerűsítését végeztük el. Selejtezéssel és állományrendezéssel olvasóbaráttá tettük Bükkszentkereszt, Forró, Girincs, Hercegkút, Igrici, Nagycséc, Oszlár, Pácin, Ricse, Sajópetri, Szalaszend, Vajdáccka, Varbó szolgáltatóhelyeit.

f) a helyismereti dokumentumok elektronikus hozzáférhetővé tételével kapcsolatos elvégzett feladatokról

A vármegye nyilvános könyvtárai és KSZR szolgáltató helyei körében végzett felmérés alapján digitalizáljuk a helyismereti anyagokat. Megjelenítésük az OPAC3 felületen 2025-ben esedékes.

12. Könyvtárhasználati tendenciák

a) Használati tendenciák kiértékelése: hogyan változtak az olvasási és könyvtárhasználati szokások a 2019-2025 időszakban, a szakmai mutatók 2., 3., 9. és 12. főpontja alapján.

A könyvtárhasználatok száma folyamatosan emelkedik (a 2019-es adathoz viszonyítva 2024-re 20%-kal), ezen belül a távhasználatok arányának növekedése figyelhető meg. Ez a növekedés a könyvtár távolról elérhető szolgáltatásainak és tartalmainak folyamatos bővítéséből adódik. A vármegyei hatókörű városi könyvtárak körét tekintve kiemelkedő számú előfizetett adatbázis áll az olvasók rendelkezésére, amelyek egy részét eduID azonosítással távolról is elérhetik az érdeklődők, illetve a digitalizált dokumentumok feltöltése is felgyorsult.

A kölcsönzések számába 2020 óta már nem számítódik bele a hosszabbítások száma, de így is nagy arányú növekedés tapasztalható, pl. a könyvek esetében a pandémia előtti kölcsönzésszám (163.595) közel 22%-kal nőtt 2024-ben. Ebben a könyvtárak drasztikus emelkedése is szerepet játszik.

Összességében továbbra is az a tendencia figyelhető meg, hogy bár kevesebb beiratkozott olvasója van a könyvtárnak, mint a pandémia előtt, de arányaiban gyakrabban keresik fel a könyvtárat és veszik igénybe a szolgáltatásokat. Az egy beiratkozott olvasóra jutó személyes használatok száma, a kölcsönzések száma és a távhasználatok száma is folyamatos növekedést mutatnak.

b) Rövid bemutatása annak, hogy gyakorolt-e érdemi hatást a könyvtári szolgáltatásokra a mesterséges intelligencia széleskörű hozzáférhetősége, illetve az automatizáció térnyerése.

A könyvtárban a mesterséges intelligenciával kapcsolatos használói megkeresések egyelőre nem jellemzőek. A kollégák számára a tavalyi évben belső tudásátadáson megkezdődött az MI alkalmazására való felkészülés.

Az automatizáció az önkiszolgáló kölcsönzés bővítésével nyer teret. Ennek érdekében folytatódott a Központi könyvtár szabadpolcos állományának RFID-címkézése, amely 2025-ben befejeződik be egy automata üzembe állításával.

Miskolc, 2025. február 27.

Varga Gábor
igazgató

